

ЯКИМЕНКО Я. О.,

аспірант кафедри кримінального права
та кримінології
(Дніпровський державний університет
внутрішніх справ)

УДК 343.3/.7(477)

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2024.5.114>

ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ НАРИС РОЗВИТКУ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО КРИМІНАЛЬНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ДЕКЛАРУВАННЯ НЕДОСТОВІРНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

У статті автором здійснено історико-правовий нарис розвитку законодавства про кримінальну відповідальність за декларування недостовірної інформації (ст. 366-2, ст. 366-3 КК України).

За результатом дослідження встановлено, що наразі законодавство про кримінальну відповідальність за декларування недостовірної інформації ще перебуває на етапі формування. Цьому, зокрема, свідчать останні зміни до ст. 366-2 та ст. 366-3 КК України внесені Законом України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України щодо вдосконалення відповідальності за декларування недостовірної інформації та неподання суб'єктом декларування декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування» від 29 червня 2021 року № 1576-ІХ.

дослідження історико-правового розвитку законодавства про кримінальну відповідальність за декларування недостовірної інформації (ст. 366-2 та ст. 366-3 КК України) надало змогу сформулювати періодизацію її історичного становлення:

- 1) 1036 р. – 1529 р. – період від Руської Правди до першого статуту Великого Князівства Литовського (характеризується становлення відповідальності за службові злочини);
- 2) 1529 р. – 1991 р. – період від першого статуту Великого Князівства Литовського до проголошення незалежності України (характеризується становленням корисливих злочинів у сфері службової діяльності);
- 3) 1991 р. – 1995 р. – період від проголошення незалежності до встановлення відповідальності за порушення фінансового контролю (характеризується прийняттям та імплементацією міжнародного законодавства у сфері боротьби з корупцією);
- 4) 1995 р. – 2014 р. – період від Закону України «Про боротьбу з корупцією» від 5 жовтня 1995 року № 356/95-ВР до Закону України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII (характеризується становленням адміністративної відповідальності за порушення вимог фінансового контролю);
- 5) 2014 р. – по сьогодні – період від Закону України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII по сьогодні (характеризується формування кримінальної відповідальності за декларування недостовірної інформації).

Ключові слова: декларування, декларація, недостовірна інформація, корупція, службова особа, недостовірна інформація.

Yakymenko Ya. O. Historical and legal outline of the development of legislation on criminal liability for declaring false information

In this article, the author provides a historical and legal outline of the development of legislation on criminal liability for declaring false information (Art. 366-2, Art. 366-3 of the Criminal Code of Ukraine).

The author notes that any comparative study should begin after having considered certain concepts of the categorical apparatus of historical and legal research, and some options for periodization of general legal and criminal law development of legislation on the territory of Ukrainian lands. To form a certain basis for further study of the genesis of criminal liability for declaring false information (Art. 366-2, Art. 366-3 of the Criminal Code of Ukraine). As a result, it will be possible to begin a review of the legislation that is the subject of the study.

The study has established that the legislation on criminal liability for declaring false information is currently still at the stage of formation. This, in particular, is evidenced by the recent amendments to Art. 366-2 and Art. 366-3 of the Criminal Code of Ukraine introduced by the Law of Ukraine «On Amendments to the Code of Ukraine on Administrative Offenses, the Criminal Code of Ukraine on Improving Liability for Declaring Inaccurate Information and Failure to Submit a Declaration by a Person Authorized to Perform the Functions of the State or Local Self-Government» of June 29, 2021 № 1576-IX.

At the same time, the study of the historical and legal development of legislation on criminal liability for declaring false information (Art. 366-2 and Art. 366-3 of the CC of Ukraine) made it possible to formulate a periodization of its historical formation: 1) 1036 - 1529 - the period from Rus' Pravda to the first statute of the Grand Duchy of Lithuania (characterized by the establishment of liability for official crimes); 2) 1529 - 1991 - the period from the first statute of the Grand Duchy of Lithuania to the proclamation of Ukraine's independence (characterized by the establishment of mercenary crimes in the field of official activity); 3) 1991 - 1995 - the period from the proclamation of independence to the establishment of liability for violation of financial control (characterized by the adoption and implementation of international legislation); 4) 1995 - 2014 - the period from the Law of Ukraine «On Combating Corruption» dated October 5, 1995 № 356/95-BP to the Law of Ukraine «On Prevention of Corruption» dated October 14, 2014 № 1700-VII (characterized by the establishment of administrative liability for violation of financial control requirements); 5) 2014 - to date - the period from the Law of Ukraine «On Prevention of Corruption» dated October 14, 2014 № 1700-VII to date (characterized by the establishment of criminal liability for declaring false information).

Key words: *declaration, declaration, false information, corruption, official, false information.*

Вступ. Очевидним є той факт, що формування комплексної системи правових знань неможливе без ґрунтованого ознайомлення з духовними надбаннями цивілізації, культурними цінностями людства, такими як уявлення, погляди і теоретичні концепції мислителів минулого про право, державу, політику і законодавство [1, с. 4]. Дослідження історії виникнення та розвитку в часі правових явищ дає можливість, не зупиняючись у русі від минулого до сьогодення лише на сучасному стані речей, спрогнозувати обґрунтовані судження щодо існування таких або подібних явищ у майбутньому [2, с. 169].

Доречно з цього приводу наголошує О.А. Гавриленко, що історія українського кримінального права є важливим напрямом сучасної історико-правової науки, актуальність якого полягає в доведенні безперервності боротьби суспільства та держави із злочинністю в усіх її проявах. Науковий інтерес до становлення й розвитку кримінального законодавства, на його думку, зумовлений також необхідністю проєкції досягнень і прорахунків минулих поколінь

на сучасний стан правовідносин з метою комплексного аналізу та вирішення нагальних потреб сьогодення. Пізнання генезису правового регулювання кримінальної відповідальності в Україні дозволяє повно та всебічно вивчити правову культуру українського народу, його світоглядні установки, особливості менталітету та духовний генезис на певних історичних етапах розвитку українського суспільства [3, с. 402].

З цього виходить, що історико-правовий нарис розвитку та сучасний стан законодавства про кримінальну відповідальність за декларування недостовірної інформації (ст. 366-2, ст. 366-3 КК України) становить неабияких інтерес для формування подальших векторів дослідження цього напрямку.

Дослідження кримінальної відповідальності за декларування недостовірної інформації (ст. 366-2, ст. 366-3 КК України) здійснювали такі вчені, як: А.В. Агєєнко, Л.П. Амелічева, В.В. Андрієшин, Д.О. Анісімов, О.С. Бондаренко, А.А. Вознюк, Д.Ф. Волонець, В.В. Глунько, І.Б. Гоздайка-Василишин, Н.І. Драч, О.О. Дудоров, З.А. Загинеї, К.П. Задоя, А.Л. Замахіна, А.М. Козачина, О.О. Кравчук, М.І. Мельник, Д.М. Міський, Р.О. Мовчан, Л.О. Мостепанюк, Ю.О. Рева, О.М. Рєзнік, Д.М. Стародуб, А.Є. Фоменко, М.І. Хавронюк, А.М. Черенко, В.В. Шаблистий, В.М. Янівський та інші. Проте, варто відзначити, що переважна більшість авторських досліджень здійснювалась до внесення законодавчих змін у зв'язку із введенням на території України воєнного стану.

Постановка завдання. Мета статті полягає у історико-правовому дослідженні розвитку законодавства про кримінальну відповідальність за декларування недостовірної інформації (ст. 366-2, ст. 366-3 КК України).

Результати дослідження. На думку С.В. Кудіна, посиленню вченими уваги до правової спадщини українського народу, об'єктивному дослідженню ними різноманітних історико-правових проблем, треба завдячувати періоду розвитку незалежної України та становленню національної правової системи [4, с. 50]. Більше того, говорить Т.І. Тіточка, що будь-який феномен в площині юридичної науки, особливо – суспільно небезпечне діяння має свою тривалу генезу, дослідження якого надає можливість встановити передумови, що сприяли його виникненню, а також зробити спробу спрогнозувати майбутні тенденції [5, с. 169].

В.К. Матвійчук зазначає, що становлення Особливої частини кримінального законодавства України необхідно розглядати лише в аспекті історичного розвитку та поступу суспільства, державності та теренах нашої країни, оскільки на його думку, інший підхід не може вплинути на суттєве розуміння означеної проблеми [6, с. 603].

Таким чином, аби всебічно розглянути ту чи іншу кримінально-правову норму, необхідно зазирнути в історичні скрижалі, тобто проаналізувати етапи її становлення та дослідити розвиток в окремі проміжки часу.

Деякі науковці наголошують, що історія українського кримінального законодавства України (неписаного) бере свій початок із середини першого тисячоліття до н.е. Уже з цього часу й до V ст. н.е. за звичаями та правилами, що встановлювалися правителями, злочинне заподіяння майнової шкоди визнавалося караним на території Північного Причорномор'я (Південна й Південно-Східна територія сучасної України) [7, с. 149].

Л.М. Демидова зазначає, що у VII–III ст. до н. е. у степових районах цього регіону (на території сучасної Південної й Південно-Східної України, а також частково в Криму) панували скіфські племена. Головним джерелом права у скіфів був звичай, що відповідав інтересам правлячої верхівки. Протягом усього свого розвитку скіфська культура залишалася безписемною, тому й норми її звичаїв не були зафіксовані. Згодом поряд зі звичаєм виникло інше джерело права – правила, встановлені царською владою. Однак, наголошує авторка, на території Скіфської держави зберігалися групи населення, які мали власні закони. Зберегли, приміром, свої звичаї такі племена, як союзи таврів у Криму, а також племена, що проживали на південь від Прип'яті [7, с. 149].

Отже, історично склалося на території українських земель, що відповідальність за скоєння заборонених суспільством діянь перебувала у формі звичаю. В подальшому, починаючи з X століття вже діяв перший кодифікований нормативно-правовий акт «Руська правда».

І.Я. Терлюк зазначає, що статті «Руської правди» гарантували людині охорону її майна. Причому на особливому становищі було майно князя. До діянь, що караються, відносились: викрадення чужого майна, недозволене користування чужою худобою (головним чином, це стосувалось бойових і їзових коней), навмисне знищення чужого майна. Штрафи за це призначалися пропорційно приблизній вартості вкраденого або пошкодженого. Землевласникам і землеробам гарантувалася охорона угідь і орного наділу: знищення межі або інших знаків на дереві, на борті розцінювалося як серйозний злочин і каралося штрафом у 12 гривень [8, с. 10].

С. Шелухін зосереджує увагу науковців на тому, що в часи «Руської Правди» панувало звичаєве право, яке було продуктом правосвідомості народу у зв'язку з матеріальними умовами його життя. Кожен народ нормував свої взаємовідносини у сфері суспільних інтересів враховуючи своє розуміння. Тому, вважає автор, звичаєве право кожного народу є правом національним. Навіть чужі впливи й переймання вводяться в це право тільки через «лабораторію» національної психології та пристосувань до практики і засвоюються в певній роботі, як твір народної свідомості [9, с. 3–4].

Окремо слід наголосити, що у тексті «Руської правди» вже були норми, які могли служити так званим «історичним прообразом» ст. 364 КК України «Зловживання владою або службовим становищем».

Так, С. Шелухін зазначає, що ст. 73 «Руської правди» ділилась на чотири частини, які містили в собі норми, направлені спеціально на охорону прав закупа від зловживання з боку господаря своїм становищем проти його прав і його свободи та особи. А ст. 73 мала в своїй основі переслідування злочинної волі і оборону від того, хто кривдить, поступає несправедливо і недобросовісно, оборону залежного, працю якого використовували. Тут річ, на думку науковця, не про поневолення людини людиною, а про координацію інтересів і охорону їх від зловживань. Який демонстрував високий рівень культури того часу [9, с. 17].

Отже, з огляду норм першого кодифікованого нормативно-правового акту українських земель, можемо побачити, що в ньому вперше законодавець здійснив спробу врегулювання суспільних відносини щодо зловживання.

Як зазначають Т.О. Остапенко та В.К. Козланюк у Польському Королівстві XIV ст. відбулися становлення і розвиток норм та інститутів кримінального права взагалі й інституту державних злочинів зокрема. Підтвердженням цього, на їх думку, стали норми Віслицького статуту 1347 р. Повного зводу статутів Казимира Великого 1420 р. та інших нормативних актів, що передбачали відповідальність за правопорушення, яку встановлювали від імені держави королівські чиновники. Разом із тим, продовжують науковці, відповідно до положень Віслицького статуту 1347 р., найважчим визнавався злочин проти держави, який передбачав діяння, спрямовані проти польського короля, зокрема замах на його життя. Польська влада переслідувала і за такий злочин, що загрожував загальнодержавним інтересам, – зраду. Особливими формами зради були передання землі супротивникові або введення ворога в країну. З поняттям зради пов'язували також бунт проти короля [10, с. 49].

З переходом українських земель під владу Великого князівства Литовського у XIV ст. комплекс кримінально-правових норм, чинних на українських землях в умовах феодальної роздробленості Київської Русі та політичної незалежності Галицько-Волинської держави, не зазнав значних змін аж до прийняття Статуту 1529 р. Цю ситуацію можна пояснити тим, на думку автора, що Велике князівство Литовське визнавало за українським народом право на адміністративно-правову автономію. Відтак, воно доповнювало чинні давньоукраїнські норми про кримінальну відповідальність положеннями окремих привілеїв, а Судебник Казимира IV 1468 р. став підсумком їх еволюції в нових історичних умовах [11, с. 35]. Таким чином, можемо погодитись із І.Я. Терлюком, що про розвиток кримінально-правових норм Великого князівства Литовського, в складі якого свого часу перебувала більша частина українських земель, дають уявлення три (редакції) Литовських Статутів. Їх укладення в XVI ст. вважають найбільшим здобутком у процесі систематизації права українського середньовіччя [8, с. 10–11].

Отже, звернемо свою увагу на положення статутів Великого князівства Литовського, які діяли свого часу на територіях українських земель. За весь час існування Великого князівства Литовського було прийнято три статuti (зводи законів), які датувалися 1529, 1566 та 1588 роками.

Так, окремої уваги привертають висновки, які отримала Ю.В. Копик під час дослідження кримінального права на українських землях у складі Великого князівства Литовського.

Зокрема, авторка зазначає, що злочини проти державної влади, порядку управління, військової служби та судочинства мали у кримінальному праві Великого князівства Литовського розгалужену систему, відзначались своїм суб'єктним складом (у них здебільшого суб'єкти злочину були спеціальними, рідше – загальними), а також суворістю покарань, передбачених за їх вчинення. Суворими були й покарання за злочини проти особи, власності та церкви. Істотним позитивом кримінально-правових інститутів за статутами Великого князівства Литовського було також те, наголошує авторка, що вже на цьому етапі відбулось розмежування основних форм розкрадання – крадіжки, грабежу та розбою. Злочини проти релігії та відповідальність за них здебільшого визначались збірниками канонічного права, а у світських джерелах – тільки окремі аспекти цього кримінально-правового інституту [11, с. 190].

Ба більше, як зможемо побачити далі, у статуті Великого князівства Литовського, який датувався 1529 роком, законодавець вже намагався встановити занепокоєння у суспільства від незаконного надбання.

Так, артикул 5 розділу 13 статуту Великого князівства Литовського 1529 року було встановлено, що якби хто виявив у кого вкрадені речі, то мусить вести таку людину до її пана і просити правосуддя. «Якби хто виявив свої вкрадені речі у чийого слуги або підданого як родовому мастку, так і десь у іншому місці, тоді ту людину, у якої знайдена крадена річ, мусить вести до її пана і просити правосуддя. А якби він не отримав правосуддя, тоді той, у людини якого знайдено вкрадену річ, буде зобов'язаний відповідати із цього приводу перед нашим вряником і того злодія поставити перед нашим судом. А якби він упустив того злодія або загубив речовий доказ і не поставив злодія перед судом і речовий доказ не поклав, то мусить відшкодувати потерпілому збиток, який назве під присягою потерпілий або наведе вагомні докази, що в нього було вкрадено одночасно з речовими доказами [12, с. 291]. Норми державного права, викладені у статуті, майже без змін були внесені до статуту 1566 та 1588 років [13, с. 14].

В подальшому, як зазначає А.С. Беніцький, у другій половині XVII століття джерелами кримінального права у Московській державі були Соборне Уложення 1649 року, новоуказні статті про татебні, розбійні та убивчі справи 1669 року, грамоти, укази й накази московських царів та уряду, які містили кримінально-правові норми. Після утворення Гетьманщини та Слобідської України зазначені документи в окремих випадках застосовувалися на українських землях. Соборне Уложення 1649 року, новоуказні статті про татебні, розбійні та убивчі справи 1669 року, а також деякі узаконення, що містили кримінально-правові норми, прийняті у другої половини XVII століття, були основними документами Московської держави, а з 1721 року Російської імперії аж до 1 січня 1835 року [14, с. 106].

У 1743 році було прийнято і які діяли на території українських земель «Права за якими судиться Малоросійський народ». В якому встановлювалась заборона на отримання надмірного відносно свого статку. Адже деякі особи, користуючись своїми певними можливостями отримували собі по праву не належне. І аби не втратити отриманого, приховували своє належне майно.

Так, згідно з пунктом 1 артикулу 4 «Прав за якими судиться Малоросійський народ» 1743 року було зазначено, що: «Кто би у государя зъ именій недвижимыхъ, во место малого, болшее чію подлогомъ выпросиль, в то на немъ было би правильно доведено, таковой, за свое подступство, оного впрошеяного имения лишенъ быть иметь, и тое имение на государя отписать должно» [15, с. 49].

Наступним кодифікованим актом який діяв на території українських стало прийняте у 1845 році «Уложення про покарання кримінальні і виправні». Уложення передбачало окремий п'ятий розділ, який передбачав відповідальність за злочини і проступки по службі державній та громадській. Законодавець вже досить вміло і широко описує службові злочини на державній та громадській службі, які в подальшому мали своє наслідування в сучасному КК України. Шостий розділ передбачав відповідальність за корупційні діяння у вигляді «мздоимства» та «лихоимства».

Так, якщо чиновник або інша особа, яка перебуває на службі державній або громадській, по ділу або діянню, яке стосується його обов'язків службових, отримає, хоча б і без всякого порушення своїх обов'язків, подарунок, в грошах, або речах, і не поверне на протязі трьох днів, підлягає грошовому стягненню [16, с. 173].

У 1903 році 22 березня на заміну «Уложенню про покарання кримінальні і виправні» 1845 року було прийнято Кримінальне уложення, яке задовольняло в подальшому суспільні потреби майже п'ятнадцять років.

В указі від 22 березня 1903 року було зазначено, що «понад півстоліття тому за царювання прадіда нашого імператора Миколи I оприлюднено було 1845 року укладення про покарання кримінальні та виправні, виданню якого передували тривалі законодавчі роботи. Докорінні перетворення, що відбулися за царювання діда нашого імператора Олександра II, оновили весь лад державного побуту. Умови народного життя, що змінилися під впливом цих перетворень, викликали необхідність привести у відповідність до них кримінальні закони» [17, с. 3].

У 1922 році під гаслом «Пролетарі всіх країн об'єднуються» було прийнято перший Кримінальний кодекс Російської Соціалістичної Федеративної Радянської Республіки.

Посадові (службові) злочини було розміщені законодавцем у Главі 2 (ст.ст. 105–118). Злочинними діями, зокрема, вважалися: хабар, волокіта, вимагання хабаря, дискредитація влади тощо. Разом із тим, привертає увагу ст. 116 з назвою «Неправдиві відомості внесені посадовими особами до офіційних документів». Законодавець передбачає кримінальну відповідальність за підробку, виправлення, помітки задніми числами, і так само формування і видача завідомо підробленого документу або внесення до книги завідомо неправдивих записів [18, с. 14]. Можна побачити в даній статті, формування сучасної ст. 366 КК України, яка встановлює кримінальну відповідальність за службове підроблення. Разом із тим, зазначена стаття розміщена поряд із ст. 366-2 (декларування недостовірної інформації) КК України та 366-3 (неподання суб'єктом декларування декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування) КК України. Що вбачає предметне відношення законодавця до даних статей та об'єднання їх в одному Розділі XVII «Кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг».

На заміну першого після монаршого кримінального законодавства, у 1927 року було прийнято Кримінальний кодекс Української Радянської Соціалістичної Республіки.

Категорія службових злочинів законодавцем була розміщена у Розділі III «Службові злочини». У примітці до ст. 97 Кримінального кодексу 1927 року було закріплено визначення службової особи.

Так, службовими особами вважалися особи, що займали постійні чи тимчасові посади або виконували постійно чи тимчасово ті чи інші обов'язки в будь-якій державній установі, державному підприємстві або товаристві з виключною чи переважною участю державного капіталу, в кооперативній організації, в господарській організації громадського характеру, а також в організації чи об'єднанні, що за законом має певні права, обов'язки чи повноваження для здійснення господарських, адміністративних, судових (по суду, слідству, нагляду, обороні тощо), освітніх та інших завдань публічно-правового характеру, а також окремі члени таких організацій, якщо їм надано право, обов'язків чи повноважень для здійснення зазначених завдань публічно-правового характеру [19, с. 86].

Можемо побачити, що в Кримінальному кодексі 1927 року, який був затверджений 8 червня 1927 року законом Центрального Виконавчого Комітету Української Радянської Соціалістичної Республіки, вперше було запропоновано законодавцем визначення службової особи в межах примітки до статті, яка встановлювала кримінальну відповідальність за службовий злочин.

Наступний кодекс Української Радянської Соціалістичної Республіки було прийнято майже через тридцять чотири роки. Це може в свою чергу свідчити про високий рівень попередника, а також про суттєві зміни в політичному та соціальному житті населення того часу. Так, 01 квітня 1961 року було затверджено наступний Кримінальний кодекс Української Радянської Соціалістичної Республіки. Посадові злочини було розміщено у Главі VII. Законодавцем було виокремлено спеціальну ст. 164 з метою визначення понять, що вживаються у статтях цієї глави [20].

В подальшому, 24 серпня 1991 року було проголошено Акт незалежності України. Країна обрала складний та тернистий шлях, разом із європейською спільнотою, щодо забезпечення прав та свобод людини. Одним зі напрямків вдосконалення української правової бази, була боротьба з корупцією. Так, 5 жовтня 1995 року Верховною Радою України було прийнято Закон України «Про боротьбу з корупцією» за № 356/95-ВР.

Разом із тим, ст. 9 Закону України «Про боротьбу з корупцією» від 5 жовтня 1995 року № 356/95-ВР було встановлено адміністративну відповідальність за порушення вимог фінансового контролю особою, уповноваженою на виконання функцій держави.

В подальшому Законом України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII було встановлено кримінальну відповідальність за декларування недостовірної інформації.

10 червня 2016 року Національне агентство з питань запобігання корупції прийняло рішення про початок роботи системи подання та оприлюднення декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування зареєстроване в Міністерстві юстиції України 15 липня 2016 року за № 958/29088.

Однак, не судилося ст. 366-1 КК України довго проіснувати. Адже 27 жовтня 2020 року було винесено Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 47 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень Закону України «Про Запобігання корупції», Кримінального кодексу України.

Тоді як, 04 грудня 2020 року законодавець вирішив це питання шляхом прийняття Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо встановлення відповідальності за декларування недостовірної інформації та неподання суб'єктом декларування декларації особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування» за № 1074-IX. В результаті чого ст. 366-1 КК України було виключено, а замість неї КК України було доповнено статтями 366-2 та 366-3.

Отже, за результатом дослідження встановлено, що наразі законодавство про кримінальну відповідальність за декларування недостовірної інформації ще перебуває на етапі формування. Цьому, зокрема, свідчать останні зміни до ст. 366-2 та ст. 366-3 КК України внесені Законом України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України щодо вдосконалення відповідальності за декларування недостовірної інформації та неподання суб'єктом декларування декларації особи, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування» від 29 червня 2021 року № 1576-IX.

Разом із тим, дослідження історико-правового розвитку законодавства про кримінальну відповідальність за декларування недостовірної інформації (ст. 366-2 та ст. 366-3 КК України) надало змогу сформулювати періодизацію її історичного становлення:

6) 1036 р. – 1529 р. – період від Руської Правди до першого статуту Великого Князівства Литовського (характеризується становленням відповідальності за службові злочини);

7) 1529 р. – 1991 р. – період від першого статуту Великого Князівства Литовського до проголошення незалежності України (характеризується становленням корисливих злочинів у сфері службової діяльності);

8) 1991 р. – 1995 р. – період від проголошення незалежності до встановлення відповідальності за порушення фінансового контролю (характеризується прийняттям та імплементацією міжнародного законодавства у сфері боротьби з корупцією);

9) 1995 р. – 2014 р. – період від Закону України «Про боротьбу з корупцією» від 5 жовтня 1995 року № 356/95-ВР до Закону України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня

2014 року № 1700-VII (характеризується становленням адміністративної відповідальності за порушення вимог фінансового контролю);

10) 2014 р. – по сьогодні – період від Закону України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII по сьогодні (характеризується формування кримінальної відповідальності за декларування недостовірної інформації).

Список використаних джерел:

1. Забзалюк Д.Є. Історія держави та права України : навч. посібник (у схемах і таблицях). Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2017. 120 с.
2. Сергієвський С.К. Генеза вітчизняного законодавства про кримінальну відповідальність за державну зраду. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2019. № 37. С. 168–184.
3. Гавриленко О.А. Нове видання з історія кримінального покарання в Україні. *Часопис Київського університету права*. 2013. № 3. С. 402–403.
4. Кудін С.В. Дослідження історії вітчизняного кримінального права XI–XVIII ст. у працях А.І. Яковліва. *Вісник Академії адвокатури України*. 2009. Число 1 (14). С. 50–56.
5. Тіточка Т.І. Генеза кримінально-правового захисту прав неповнолітніх осіб в Україні. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2022. № 1. С. 168–172. URL: <http://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2022/01/33-1.pdf>
6. Матвійчук В.К. Становлення і розвиток системи Особливої частини кримінального законодавства України. *Форум права*. 2011. № 2. С. 603–608.
7. Демидова Л.М. Генезис кримінально-правової відповідальності за заподіяння майнової шкоди в Україні. *Право і безпека*. 2010. № 4 (36). С. 146–149.
8. Терлюк І.Я. Огляд історії кримінального права України : навчальний посібник. Львів : Ліга-Прес, 2007. 92 с.
9. Шелухін С. До вивчення «Руської Правди». Уривки з нарисів. Прага : Державна друкарня в Празі, 1930. 47 с.
10. Остапенко Т.О., Козланюк В.К. Правова регламентація системи державних злочинів на українських землях у джерелах права Королівства Польського та статуті Великого князівства Литовського 1529 р. *Право і суспільство*. 2018. № 2. С. 48–53.
11. Копик Ю.В. Кримінальне право на українських землях у складі Великого князівства литовського : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Львів, 2015. 220 с.
12. Статути Великого князівства Литовського: у 3-х томах. Том І. Статут Великого князівства Литовського 1529 року / За ред. С. Ківалова, П. Музиченка, А. Панькова. Одеса : Юридична література, 2002. 464 с.
13. Статути Великого князівства Литовського: у 3-х томах. Том ІІІ. Статут Великого князівства Литовського 1588 року: у 2 кн. Кн. 1 / За ред. С. Ківалова, П. Музиченка, А. Панькова. Одеса : Юридична література, 2004. 672 с.
14. Беніцький А.С. Кримінальна відповідальність за причетність до злочину та співучасть у злочині згідно із законодавством Московської держави другої половини XVII століття. *Інформаційне право*. 2014. № 1 (10). С. 106–114.
15. Права, по которымъ судится малороссійскій народъ / за ред. А.Ф. Кистяковского. Киевъ : Университетская типографія (І.І. Завадзкого), 1879 г. 1063 с.
16. Уложение о наказаніяхъ уголовныхъ и исправительныхъ. Санктпетербургъ: Въ Типографіи Второго Отделенія Собственной Его Императорскаго Величества Канцеляріи, 1845. 898 с.
17. Уголовное уложение утвержденное 22 марта 1903 г. С.-Петербургъ : Сенатская типографія, 1903. 144 с.
18. Уголовный кодекс Российской Социалистической Федеративной Советской Республики. Издание: Военной Коллегии Верх. Трибун. В.Ц.И.К., 1922. 26 с.
19. Кримінальний кодекс УРСР від 8 червня 1927 року. Київ : Державне видавництво політичної літератури УРСР, 1950. 167 с.
20. Кримінальний кодекс: Кодекс від 28.12.1960. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2001-05#Text>
21. Анісімов Д.О. Зарубіжний досвід окремих країн щодо кримінальної відповідальності за протиправний вплив на результати офіційних спортивних змагань. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2020. № 1 (30). С. 158–162;
22. Анісімов Д.О., Шаблюстий В.В. Історія становлення законодавства про кримінальну відповідальність за протиправний вплив на результати офіційних спортивних змагань на території України (1845-1991 рр.). *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2021. Спеціальний випуск № 2. С. 211–215.

